

емоційно-мисленнєві процеси, збагачує життєвий, художній та музичний досвід здобувачів початкової освіти.

Ключові слова: музичне мистецтво, музичне виховання, музична творча діяльність, гра на музичних інструментах, спів.

УДК 378.016:[37:39]:373.2.011.3-051

THE EDUCATIONAL DISCIPLINE “PEDAGOGY OF FAMILY UPBRINGING” IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE EDUCATORS OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ПЕДАГОГІКА РОДИННОГО ВИХОВАННЯ» В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Неля Кривошея

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: NelyaKrivosheya@gmail.com
ORCID 0000-0002-2892-0779
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

NelyaKryvosheia

Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: NelyaKrivosheya@gmail.com
ORCID 0000-0002-2892-0779
SHEI “Donbas State Pedagogical University”, Ukraine

Рима Герасина

здобувач 2 (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта
E-mail: rymmaherasina@gmail.com
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Rymma Herasina

applicant of 2 (master's) level higher education on specialty 012 Pre-school education
E-mail: rymmaherasina@gmail.com
SHEI “Donbas State Pedagogical University”, Ukraine

ABSTRACT

The article updates the problem of professional training of the applicants of the first (bachelor's) level of higher education in Specialty 012 Preschool Education through the educational discipline “Pedagogy of Family Upbringing” in the educational process of the institution of higher education. It is noted that “Pedagogy of Family Upbringing” together with other educational components contributes to the formation of general and special competences for the performance of professional tasks and duties of an educational and innovative nature in the field of preschool education and the ability to implement practical learning results in independent professional activities. It is emphasized that the training of future specialists in preschool education to work with families involves among applicants the formation of professional and pedagogical knowledge (psychological and pedagogical foundations of family upbringing, trends in the upbringing of a child in the family, etc.), abilities (to organize educational activities with the child and his/her family based on a

personality-oriented model of interaction, etc.) and skills (soft skills: communication skills, critical thinking, leadership, creativity, emotional intelligence, interpersonal interaction, self-development, self-improvement, etc.), and development of an individual style of behavior, professional interest in the problems of upbringing a child in the family, upbringing personal ones, which will ensure high results of interaction with parents of preschoolers. The content of the program of the specified educational component is highlighted and its importance concerning the formation of the personality of a specialist in the system of education is revealed. The examples of classroom and independent work are given: drawing up rules, memos, and recommendations for parents, preparing individual consultations, presentation reports, role-playing games, developing an outline of parent meetings, individual conversations and consultations that contribute to the assimilation of knowledge, the development of certain skills and abilities, necessary for future professional and pedagogical activities. The specified educational component is aimed at ensuring program learning outcomes and forming competences and abilities to apply acquired knowledge and skills in professional activities.

Key words: *educational discipline, pedagogy of family upbringing, professional training, future educators, educational process, institution of higher education.*

Актуальність теми. Вітчизняна освіта та наука останні десятиліття рухається вперед, здійснюючи якісну, системну трансформацію галузі освіти на всіх рівнях – від дошкільної до вищої. У Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про вищу освіту» тощо акцентовано на розвитку (інтелектуальному, духовному, фізичному та культурному тощо) конкурентоспроможної особистості, створенні умов для виховання та навчання й освіти протягом життя. Так, у Законі «Про освіту» зазначено, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору (Закон України «Про освіту», 2022).

Для досягнення поставленої мети важливим є підготовка компетентних педагогічних працівників, зокрема й вихователів закладів дошкільної освіти. У зв'язку із цим заклади вищої освіти (далі – ЗВО) мають забезпечити готовність фахівців до розвитку, навчання та виховання дітей раннього та дошкільного віку в закладах системи освіти й сім'ї, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням теорії та методики дошкільної освіти (Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2021).

Загальновідомо, що дошкільний вік є фундаментом для всебічного розвитку та формування компетентної, конкурентоспроможної, успішної особистості. В українському законодавстві зазначено, що первинною ланкою

системи освіти є дошкільна, що впливає на формування дитини як особистості та забезпечує її всебічний гармонійний розвиток. З огляду на зазначене, важливості набуває підготовка фахівців галузі знань 01 Освіта/Педагогіка: вихователів, учителів, викладачів – педагогів, які й будуть сприяти формуванню такої особистості.

Вважаємо, що підготовка здобувачів до роботи з дітьми дошкільного віку, формування в них умінь, навичок, здатностей, уявлень, якостей, основ світогляду тощо, необхідних для подальшого навчання, створюється, насамперед, завдяки відповідній освітній діяльності, реалізація якої відбувається під час опанування освітніх компонентів у ЗВО.

Отже, наразі під час підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», на перший план висунуто питання формування компетентного фахівця, зі сформованими *hard skills* і *soft skills* навичками, а отже, конкурентоспроможного, здатного самостійно й комплексно «розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання та виховання дітей раннього й дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов» (Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2021), бо саме вони уможливають визначити, чи відповідає той чи той випускник ЗВО умовам сучасного ринку праці. Це, так само, суттєво підвищує роль такої навчальної дисципліни, як «Педагогіка родинного виховання».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стала підготовка здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта до професійно-педагогічної діяльності. Наголосимо, що вчені активно досліджують питання, присвячені психолого-педагогічним умовам підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти до саморегуляції професійної діяльності в процесі навчання у ЗВО (В. Чайка), оптимізації дисциплін природничого циклу засобами ІКТ у процесі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти (О. Панченко), розвитку творчих здібностей майбутніх вихователів ЗДО в процесі фахової підготовки (І. Труш), застосуванню інноваційних педагогічних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів (А. Дмитренко) та ін.

Особливостям організації та вдосконалення освітнього середовища ЗВО присвячено дослідження А. Аніщук, Л. Боденко, Л. Ващенко, Т. Дороніної, О. Ємчик, К. Приходченко, О. Семенова та ін. Так, О. Семенов та О. Ємчик зазначили, що врахування потенційного впливу якісного творчого освітнього середовища освітнього закладу змінить процес формування та розвитку професійного потенціалу майбутнього вихователя (Семенов & Ємчик, 2017).

Важливе значення для дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в освітньому процесі ЗВО мають наукові праці Л. Артемової, Г. Беленької, А. Богущ, Н. Гавриш, Г. Корінної, К. Крутій, Н. Ничкало, А. Омеляненко, С. Сисоєва, Т. Танько, Т. Теличко та ін., у яких підкреслено, що професійна підготовка – це система організаційних і

педагогічних заходів, які забезпечують формування в особистості професійної спрямованості, системи знань, умінь, навичок і професійної готовності, що, так само, визначається як суб'єктивний стан особистості, яка вважає себе здатною та підготовленою до виконання певної професійної діяльності, прагне її виконати (Танько, 2004: 16).

Заслужують на увагу в контексті аналізованої проблеми науково-педагогічні дослідження Ю. Грицкової, А. Залізняка, Н. Манжелій, О. Шадюк та ін., присвячені підготовці майбутнього вихователя до роботи з різними типами сімей: формування в майбутніх фахівців дошкільної освіти готовності до роботи із сім'єю дитини передшкільного віку, озброєння знаннями, вміннями, навичками, що забезпечать високу результативність взаємодії з батьками вихованців ЗДО під час навчання за спеціальністю 012 Дошкільна освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка (Грицкова, 2019), педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей старшого дошкільного віку: побудова педагогічного процесу з урахуванням результатів педагогічної діагностики готовності здобувачів дошкільних факультетів; оновлення змісту навчальних дисциплін та використання експериментального спеціалізованого навчального курсу; збагачення досвіду співпраці майбутніх вихователів із батьками з морального виховання старших дошкільників у дошкільному закладі під час педагогічної практики (Залізняк, 2009), професійна підготовка майбутніх вихователів до співпраці із сім'ями дошкільників через навчальні дисципліни «Сімейне й суспільне виховання дошкільників у зарубіжних країнах», «Педагогіка сімейного виховання», «Організація та проведення сімейного дозвілля», «Інновації сімейного виховання», «Технології соціально-педагогічної роботи із сім'єю» (Манжелій, 2017), формування готовності майбутнього вихователя до співпраці з родинами вихованців через дисципліну «Теорія та методика співпраці з родинами» (Шадюк, 2020) та ін.

Зауважимо, що збільшення кількості праць, присвячених дослідженню професійної підготовки майбутніх вихователів до роботи із сім'єю дітей дошкільного віку в освітньому процесі ЗВО, свідчить про пильну увагу вчених до цього питання. Проте, вважаємо за доцільне продовжувати аналогічні дослідження.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в розкритті роботи зі здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта під час навчальної дисципліни «Педагогіка родинного виховання» та окресленні її значення в системі професійної підготовки та становленні майбутнього вихователя дітей дошкільного віку як фахівця.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На початку наукового дослідження нами було зазначено, що для досягнення мети освіти, прописаної в законодавчих документах важливим є підготовка компетентних педагогічних працівників, зокрема й вихователів закладів дошкільної освіти. Розкриємо сутність ключових понять: по-перше, «підготовка»: дія за значенням підготувати, ... запас знань, навичок, досвід тощо, набутий у процесі навчання, практичної діяльності (Бусел, 2004), тобто підготовки; по-друге, «результат підготовки»: перелік програмних результатів навчання та компетентностей, що визначають кваліфікацію

випускника (Білецька & Міронова, 2018); по-третє, «підготовка педагогічних працівників»: формування енергійної та незалежної особистості педагога-лідера, із визначеними пріоритетами у власній професійній діяльності, орієнтованого на особистість здобувача, здатного діяти в швидкозмінних умовах і бути взірцем для учнівської молоді. Отже, підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи із сім'єю передбачає формування в здобувачів професійно-педагогічних знань (психолого-педагогічних основ сімейного виховання, тенденцій виховання дитини в сім'ї тощо), умінь (організувати освітню діяльність із дитиною та її родиною на основі особистісно-орієнтованої моделі взаємодії тощо) і навичок (soft skills: комунікабельність, критичне мислення, лідерство, креативність, емоційний інтелект, міжособистісна взаємодія, саморозвиток, самовдосконалення тощо), розвиток індивідуального стилю поведінки, професійного інтересу до проблем виховання дитини в сім'ї, виховання особистісних якостей (душевна рівновага, почуття гумору, педагогічний такт, легкість встановлення контактів із дітьми, батьками, колегами, чесність у відносинах із дітьми та батьками тощо), що забезпечать високі результати взаємодії з батьками дошкільників.

В освітній (освітньо-професійній) програмі «Дошкільна освіта» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (далі – ДДПУ) у циклі фахової (професійно-практичної) підготовки заявлено обов'язковий компонент «Педагогіка родинного виховання», що водночас з іншими освітніми компонентами сприяє формуванню загальних і спеціальних компетентностей для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього та інноваційного характеру в галузі дошкільної освіти та здатностей до реалізації практичних результатів навчання в самостійній професійній діяльності (Освітня (освітньо-професійна) програма «Дошкільна освіта», 2019).

Отже, значне місце в системі професійної підготовки майбутніх вихователів щодо взаємодії із сучасною сім'єю належить навчальній дисципліні «Педагогіка родинного виховання», що сприяє ознайомленню здобувачів із розгорнутою характеристикою сучасної сім'ї, тенденціями її розвитку, особливостями родинного виховання, з умовами підвищення педагогічної культури сім'ї; формуванню практичних навичок та умінь взаємодії із сім'єю як великою суспільною цінністю; опануванню вмінням заглиблювати «портрет» сучасної сім'ї; баченню тенденцій розвитку її як першого та найбільш важливого виховного інституту становлення людини.

На освітній компонент «Педагогіка родинного виховання» в освітній (освітньо-професійній) програмі «Дошкільна освіта» виділено 3,5 кредитів ЄКТС (105 год.), із них 22 год. – лекційні заняття, 14 – практичні заняття, 69 год. – самостійна робота здобувача. У межах цього курсу бакалаври вивчають такі теми (Кривошея, 2021): педагогіка родинного виховання в циклі психолого-педагогічних дисциплін, основні категорії родинної педагогіки, особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні, сім'я – соціально-виховний інститут становлення та розвитку особистості, виховний потенціал сім'ї, психолого-педагогічні основи родинного виховання, діагностика сім'ї, виховання хлопчиків та дівчаток у сім'ї, виховання майбутнього сім'янина,

виховання батьків, сім'я в системі вихованих інститутів, педагог у сім'ї.

Зазначимо, що під час ознайомлення з навчальною дисципліною «Педагогіка родинного виховання» у майбутніх вихователів розширюються та поглиблюються знання про сім'ю як інститут виховання та соціалізації дітей, функції сім'ї в суспільстві та її значення як першого виховного інституту; любов у сім'ї як моральну цінність; чинники життєдіяльності сім'ї; педагогічні проблеми сучасних сімей та можливі шляхи розв'язання; особливості різних типів сімей та родинні взаємини батьків, дітей, між дітьми, родичами; основні групи методів вивчення сім'ї й умови їх використання; зміст, напрями та форми роботи з різними типами сімей; виховний потенціал сім'ї; педагогічну культуру сім'ї та шляхи її підвищення, а також про особливості традиційних і нетрадиційних форм співпраці вихователя з батьками вихованця; основні форми організації просвітницької роботи із сім'єю; шляхи взаємодії закладу дошкільної освіти, сім'ї та громадськості в різних напрямках виховання; педагогічну культуру вихователя та професійну етику взаємодії педагога із сім'єю.

Ефективності роботи сприяє організація творчого процесу на заняттях і залучення здобувачів до активної участі в ньому через запровадження різноманітних форм і методів організації навчання: словесні (лекція (проблемна, лекція з розгляду конкретних ситуацій, лекція-консультація тощо), дискусія, співбесіда, семінар, диспут тощо); практичні (практичні заняття, кейси, розв'язання ситуацій, рольові ігри тощо); роботи з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анутовання, рецензування тощо); проектні (розроблення мініпроектів, робота в мінігрупах); цифрові (дистанційні, веборієнтовані) тощо.

У процесі проведення практичних занять під час самостійної роботи здобувачі виконують різноманітні завдання, що сприяють засвоєнню навчального матеріалу та поточного контролю: складання правила для батьків «Як поводити себе з дітьми», пам'ятки для батьків «Робити чи не робити?», рекомендацій «Педагогічні правила заохочення та покарання в сім'ї»; підготовка індивідуальних консультацій (тема за вибором): «Особливості виховання дівчинки», «Особливості виховання хлопчика», тема, запропонована здобувачем, доповідей-презентацій (тема за вибором): «Роль старшого покоління в процесі виховання», «Авторитет батьків та його роль у процесі виховання дітей», тема, запропонована здобувачем; планування тематики батьківських зборів на рік для батьків молодшої, середньої, старшої групи (група на вибір); добір 2-3 наукових статей із питань виховання дітей дошкільного віку та пропонування своєї форми ознайомлення з ними батьків; пояснення розуміння слів: «Нічого, він ще маленький!», наведення прикладів, коли така заява батьків виправдовувала їхні недоліки в процесі виховання тощо.

Також на практичних заняттях використовуються педагогічні задачі (проблемні ситуації, відеоситуації, ситуації навчання з «опорою на досвід інших здобувачів») (прохання про допомогу (у групі, благоустрій прогулянкових майданчиків, участь батьків у суботниках з озеленення територій, під час свята тощо), розмови з батьками про поведінку дитини тощо), що допомагають здобувачам змодельовати власну поведінку під час конфліктної ситуації з батьками вихованців; рольові ігри («Я хочу», «Моя дитина найкраща!», «Мене виховували саме так!», «Я – мати, я – знаю!», «Я сама педагог, мене не треба

вчити!» тощо) для імітації розгортання взаємодії вихователя та батьків і відпрацювання тактики поведінки та конкретної дії; розробка конспекту батьківських зборів, індивідуальних бесід і консультацій, що сприяють засвоєнню знань, виробленню певних умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійно-педагогічної діяльності.

Вивчення дисципліни уможливує здобувачам сформувати загальні (здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні; здатність організувати власну діяльність і діяльність колективу закладу дошкільної освіти для розвитку й побудови його освітньої діяльності на правових і демократичних засадах, здатність пояснювати верховенство права, прав і свобод людини й громадянина в Україні, здатність захищати права та оцінювати виконання обов'язків членами колективу), здатність діяти соціально відповідально та свідомо) і спеціальні (здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками (розуміти необхідність знаходження, опрацювання освітньої інформації та застосування її в роботі з дітьми, батьками; володіти методами та критеріями оцінки особистісних якостей дошкільника, що пов'язані з можливістю прийняття та вибору дитиною та її батьками освітньої інформації; пояснювати специфіку роботи педагога з вихованцями дошкільного віку на основі виокремлення індивідуальних властивостей особистості та застосування в роботі з ними, із батьками освітньої інформації); здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами (знати особливості комунікативної взаємодії, її спрямованість на перебудову взаємин «людина – людина», «людина – ситуація», бути здатним до вибору адекватних мовних засобів і породження відповідного мовленнєвого висловлювання; уміти будувати різні види комунікативної взаємодії, застосовуючи необхідні немовні засоби та вирази мовленнєвого етикету; здатність взаємодіяти з дітьми, батьками, колегами, опираючись на різні функції комунікації, вдало застосовувати мовленнєві вміння й навички в процесі міжкультурного спілкування з різними категоріями населення)) компетентності (Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2021).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Упровадження в освітній процес ДДПУ навчальної дисципліни «Педагогіка родинного виховання» спрямовано на забезпечення програмних результатів навчання (розуміти й визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи й засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання в школі; знаходити типові ознаки й специфіку освітнього процесу й розвитку дітей раннього й дошкільного віку; встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами; здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи, залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього й дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти (Кривошея, 2021)) та формування компетентностей і спроможностей застосовувати набуті знання та навички в професійній діяльності.

Отже, стверджуємо, що професійна підготовка – це процес засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок, збагачення практичного досвіду відповідного напрямку – напрямку взаємодії із сім'ями дітей дошкільного віку, набуття загальних і спеціальних компетентностей, що уможливорює готовність до виконання своїх професійних обов'язків та конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Білецька, Г. & Міронова, Н. (2018). Проектування результатів підготовки майбутніх вчителів біології та здоров'я людини з урахуванням компетентнісного підходу в освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, (50), 218–223.

Бусел, В. Г. (уклад., ред.). (2004). Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун».

Верховна рада України (2022, Груд. 13). Закон № 2834-IX, *Про освіту*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

Грицкова, Ю.В. (2019). Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи із сім'єю дитини передшкільного віку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, (62 (2)), 50–54.

Залізник, А. М. (2009). *Підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку* (автореф. дис. канд. пед. наук). Інститут вищої освіти академії педагогічних наук України, Київ, Україна.

Кривошея, Н.Б. (2021). Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка родинного виховання» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта. Слов'янськ: ДВНЗ «ДДПУ».

Манжелій, Н.М. (2015). Професійна підготовка майбутніх вихователів до співпраці із сім'єю. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі: зб. наук. праць*. О.А.Гнєзділової (ред.). Полтава: Видавець Шевченко Р.В., (1), 118–124.

Міністерство освіти і науки України. (2021, Трав. 11). № 520, *Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*. URL: <http://surl.li/dosfh>.

Освітня (освітньо-професійна) програма «Дошкільна освіта» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта / ДВНЗ «ДДПУ», 2019. URL: <http://surl.li/fhblf>

Семенов, О. & Ємчик, О. (2017). Освітнє середовище навчального закладу як детермінанта розвитку професійного потенціалу майбутнього вихователя. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Педагогічні науки*, (1 (350)), 102–109.

Танько, Т. (2004). *Теорія та практика музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів у педагогічних університетах* (автореф. дис. д-ра пед. наук). Харківський державний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, Харків, Україна.

Шадюк, О. (2020). Підготовка майбутніх вихователів до співпраці з

родинами вихованців. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, (9 (103)), 260–269.

REFERENCES

Biletska, H., & Mironova, N. (2018). Proiektuvannia rezultativ pidhotovky maibutnikh vchyteliv biologii ta zdorovia liudyny z urakhuvanniam kompetentnisnogo pidkhodu v osviti [Projecting the results of the training of future teachers of biology and human health, taking into account the competence approach in education]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*, (50), 218–223. URL: <http://surl.li/fgiii> [in Ukrainian].

Busel, V. H. (Comp., ed.). (2004). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukraïnskoi movy* [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv: Irpin: VTF «Perun» [in Ukrainian].

Verkhovna rada Ukrainy (2022, Hrud. 13). Zakon № 2834-IX, *Pro osvitu* [Verkhovna Rada of Ukraine (2022, Dec., 13)]. Law No2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

Hrytskova, Yu. V. (2019). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do roboty iz simieiu dytyny peredshkilnogo viku [Training of future specialists of preschool education to work with the family of a preschool-aged child]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, (62 (2)), 50–54 [in Ukrainian].

Zalizniak, A. M. (2009). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do roboty z batkamy z moralnogo vykhovannia ditei starshoho doshkilnogo viku [Training of future educators to work with parents on the moral education of children of senior preschool age]. *Candidate's thesis*. Instytut vyshchoi osvity akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy, Kyiv, Ukraina [in Ukrainian].

Kryvosheia, N. B. (2021). *Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny «Pedahohika rodynnoho vykhovannia» pidhotovky здобувачив першого (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnosti 012 Doshkilna osvita* [The working program of the educational discipline “Pedagogy of Family Upbringing” for the preparation of applicants of the first (bachelor's) level of higher education, Specialty 012 Preschool education]. Sloviansk: DVNZ «DDPU» [in Ukrainian].

Manzhelii, N. M. (2015). Profesiina pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do spivpratsi iz simieiu [Professional training of future educators for cooperation with the family]. *Doshkilna osvita u suchasnomu sotsiokulturnomu prostori: zb. nauk. prats. O. A. Hniezdilovoi (Ed.)*, (1), 118–124. Poltava: Vydavets Shevchenko R. V. [in Ukrainian].

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2021, Trav. 11) [Ministry of Education and Science of Ukraine (2021, May, 11)]. No 520, *Standart vyshchoi osvity Ukrainy za spetsialnistiu 012 Doshkilna osvita dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity*. URL: <http://surl.li/dosfh> [in Ukrainian].

Osvitnia (osvitno-profesiina) prohrama «Doshkilna osvita» pidhotovky здобувачив першого (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnosti 012 Doshkilna osvita [Educational (Educational and Professional) Program “Preschool Education” for Preparation of Applicants of the First (Bachelor's) Level of Higher Education, Specialty 012 Preschool Education]. DVNZ «DDPU», 2019. URL:

<http://surl.li/fhblf> [in Ukrainian].

Semenov, O., & Yemchuk, O. (2017). Osvitnie seredovyshe navchalnoho zakladu yak determinanta rozvytku profesiinoho potentsialu maibutnoho vykhovatelya [Educational environment of the educational institution as a determinant of the development of the professional potential of the future educator]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriya: Pedahohichni nauky*, (1 (350)), 102–109 [in Ukrainian].

Tanko, T. (2004). Teoriia ta praktyka muzychno-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh zakladiv u pedahohichnykh universytetakh [Theory and practice of music-pedagogical training of future educators of preschool institutions in pedagogical universities]. *Candidate's thesis*. Kharkivskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni H. S. Skovorody, Kharkiv, Ukraina [in Ukrainian].

Shadiuk, O. (2020). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do spivpratsi z rodynamy vykhovantsiv [Preparation of future educators for cooperation with families of pupils]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, (9 (103)), 260–269 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті актуалізовано питання професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта через навчальну дисципліну «Педагогіка родинного виховання» в освітньому процесі закладу вищої освіти. Зазначено, що «Педагогіка родинного виховання» водночас з іншими освітніми компонентами сприяє формуванню загальних і спеціальних компетентностей для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього та інноваційного характеру в галузі дошкільної освіти та здатностей до реалізації практичних результатів навчання в самостійній професійній діяльності. Наголошено, що підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи із сім'єю передбачає формування в здобувачів професійно-педагогічних знань (психолого-педагогічних основ сімейного виховання, тенденцій виховання дитини в сім'ї тощо), умінь (організовувати освітню діяльність з дитиною та її родиною на основі особистісно-орієнтованої моделі взаємодії тощо) і навичок (soft skills: комунікабельність, критичне мислення, лідерство, креативність, емоційний інтелект, міжособистісна взаємодія, саморозвиток, самовдосконалення тощо), розвиток індивідуального стилю поведінки, професійного інтересу до проблем виховання дитини в сім'ї, виховання особистісних, що забезпечать високі результати взаємодії з батьками дошкільників. Висвітлено зміст програми зазначеного освітнього компоненту та розкрито його значення щодо формування особистості фахівця в системі освіти. Наведено приклади аудиторної та самостійної роботи: складання правил, пам'ятки та рекомендацій для батьків, підготовка індивідуальних консультацій, доповідей-презентацій, рольових ігор, розробка конспекту батьківських зборів, індивідуальних бесід і консультацій, що сприяють засвоєнню знань, виробленню певних умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійно-педагогічної діяльності. Означений освітній компонент спрямовано на забезпечення програмних результатів навчання та формування компетентностей і здатностей застосовувати набуті знання та навички в професійній діяльності.

Ключові слова: навчальна дисципліна, педагогіка родинного виховання, професійна підготовка, майбутні вихователі, освітній процес, заклад вищої освіти.

УДК 378:80-051]:37.091.313

**FUNCTIONAL LITERACY OF THE FUTURE PHILOLOGIST IN
THE MODELING AND EDITING OF EDUCATIONAL PROJECTS**

**ФУНКЦІОНАЛЬНА ГРАМОТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ФІЛОЛОГА В
МОДЕЛЮВАННІ Й РЕДАГУВАННІ ОСВІТНІХ ПРОЄКТІВ**

Тетяна Мішеніна

доктор педагогічних наук, професор
E-mail: t.mishenina@gmail.com
ORCID 0000-0002-5992-4035
Криворізький державний
педагогічний університет, Україна

Tetiana Mishenina

D.Sc. in Pedagogy, Professor
E-mail: t.mishenina@gmail.com
ORCID 0000-0002-5992-4035
Kryvyi Rih State
Pedagogical University, Ukraine

Наталія Березовська-Савчук

кандидат філологічних наук,
доцент
E-mail: n.a.berezovskasavchuk@gmail.com
ORCID 0000-0003-1156-7128
Криворізький державний
педагогічний університет, Україна

Natalia Berezovska-Savchuk

Ph.D. of Philological Sciences,
Associate Professor
E-mail: n.a.berezovskasavchuk@gmail.com
ORCID 0000-0003-1156-7128
Kryvyi Rih State
Pedagogical University, Ukraine

ABSTRACT

The publication is devoted to the issue of developing an educational project on linguistic and literary topics in the language training of specialists of non-philological faculties. We understand the concept of an educational project as a joint information-research activity of a teacher and students of education, which involves the selection of relevant industry information, information-research work with corpus linguistics (work with conceptual-categorical apparatus), modeling of content depending on the educational requests of students of education.

The peculiarity of the development of the content of the educational project is not only the selection of language material for its processing and assimilation of the norms of the literary language, the development of the ability to communicate by producing professional texts, but also to carry out independent search and processing of industry information that will ensure further professional growth, to form a holistic linguistic personality of a specialist.

The proposed educational project in the language training of specialists is integral in its content (the study of the styles of the modern Ukrainian language is carried out on the basis of modeling text fragments of a given topic; mastering the methods of processing a professional text for its analysis). Work with the thesaurus is focused on the filiation and semanticization of terms that make up the apparatus of cognition, on the one hand, on the other hand, they determine the direction of